

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

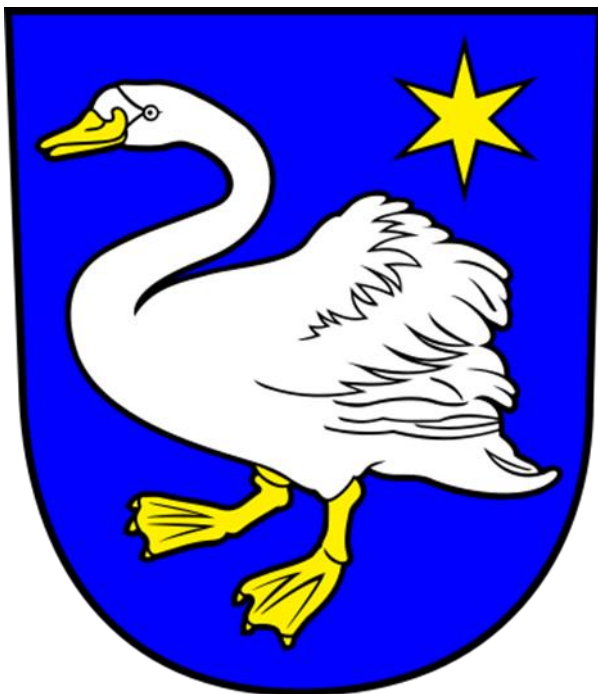
Agentura
pro sociální začleňování

Plán vzdálené dílčí podpory

v oblasti podpory sociálního začleňování

Město Broumov

2019 - 2021

Obsah

Obsah.....	1
Úvod	2
1. Analytická část.....	4
1.1 Základní informace o postupu při výzkumu a využitých metodách	4
1.2 Popis a analýza výchozí situace	5
1.2.1 Základní údaje o městě v kontextu problematiky sociálního vyloučení.....	5
1.2.2 Sociálně vyloučené lokality.....	7
1.2.3 Problematika sociálního vyloučení v jednotlivých tematických oblastech	8
1.2.4 Podpora sociálního začleňování v Broumově.....	16
1.3 Vyhodnocení výstupů analýz	17
2. Návrhová část.....	18
2.1 Průběh participativního strategického plánování	18
2.1.1 Postup při sestavování Koordinační skupiny plánu vzdálené dílčí podpory a při realizaci vstupní analýzy v obci.....	18
2.1.2 Postup při definování oblastí zaměření vzdálené dílčí podpory	18
2.1.3 Návrh postupu při zpracování Tematického akčního plánu pro oblast bydlení a občanského soužití	20
3. Implementační část	22
4. Závěr	24
Seznam zkratk.....	24
VDP – vzdálená dílčí podpora	24
Seznam zdrojů	24
Seznam příloh.....	25

Úvod

Město Broumov se nachází v severovýchodních Čechách, v okrese Náchod, v Královéhradeckém kraji, je situován v blízkosti státní hranice s Polskem, je součástí CHKO Broumovsko. Je obcí s rozšířenou působností státní správy. Pověřený obecní úřad spravuje osm městských částí a čtrnáct obcí (z toho 3 obce mají statut města - Broumov, Meziměstí a Teplice nad Metují).

Agentura pro sociální začleňování (dále jen Agentura, ASZ) je jedním z odborů Sekce pro lidská práva Úřadu vlády ČR. Zajišťuje podporu obcím v procesu sociálního začleňování tím, že jim pomáhá při poznávání problémů sociálně vyloučených lokalit a jejich obyvatel, při přípravě a nastavování dlouhodobějších procesů pro řešení těchto problémů a při získávání financí na tyto postupy. Hlavním nástrojem pro zajištění této pomoci je Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL). Agentura dále zabezpečuje komplexní koordinaci přístupu orgánů veřejné správy k řešení problému sociálního vyloučení na úrovni ústředních orgánů státní správy, přístupu orgánů veřejné správy k otázce sociálního začleňování obyvatel sociálně vyloučených lokalit na místní úrovni a podporuje spolupráci mezi orgány veřejné správy a dalšími institucemi na místní úrovni v oblasti sociálního začleňování obyvatel sociálně vyloučených lokalit a integraci sociálně vyloučených Romů na místní úrovni. Odpovídá také za koordinaci plnění úkolů vyplývajících ze Strategie boje proti sociálnímu vyloučení.

Poskytování vzdálené dílčí podpory (VDP)¹ je jedním ze způsobů, jakými Agentura - s cílem zlepšit efektivitu sociálního začleňování v obcích a v regionech - pomáhá samosprávám řešit problémy spojené se sociálním vyloučením. Vzdálenou dílčí podporu Agentura poskytuje obcím, které nejsou zapojeny do Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám. Poskytování VDP se řídí Metodikou vzdálené dílčí podpory (viz <http://www.socialni-zaclenovani.cz> – Dokumenty – o Agentuře – Vzdálená dílčí podpora – metodika).

Kontext vzniku a průběh přípravy Plánu vzdálené dílčí podpory v Broumově pro období 2019 – 2021

V Mapě sociálně vyloučených a sociálním ohrožením vyloučených romských lokalit² z r. 2006 a ve výzkumných zprávách z r. 2009 vytvořených v rámci výzkumného projektu „Dlouhodobý monitoring situace romských lokalit – české lokality“, který byl zadán Úřadem vlády ČR a realizován společností GAC (GAC 2009 a, b) byly popsány na území města Broumova sociálně vyloučené lokality. Město Broumov spolupracovalo s Agenturou pro sociální začleňování (dále jen Agentura) v letech 2008 – 2011 (viz Analytická část - kap. 1.2.4). Na přetrvávající potřebu podpory sociálního začleňování a výskyt sociálně

¹ Vzdálená dílčí podpora je poskytována prostřednictvím projektů realizovaných Agenturou: Systémové zajištění sociálního začleňování, reg. č. projektu CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605 a komplementárním projektem Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.

² https://www.esfcr.cz/mapa/int_CR.html

vyložených lokalit v Broumově (viz kap. 1.1 „Analýza výchozí situace“) reagovalo město a Agentura v r. 2017 jednáním o možnosti poskytnutí vzdálené dílčí podpory, Memorandum o spolupráci formou vzdálené dílčí podpory bylo podepsáno v listopadu 2017. Vzhledem k motivaci pro využití podpory poskytované Agenturou na straně města a také z důvodu změny v možnostech poskytování vzdálené dílčí podpory (v říjnu r. 2018 došlo k prodloužení maximální doby poskytování VDP na 24 měsíců, k zavedení výběru obcí pro poskytování VDP Monitorovacím výborem pro činnost Agentury a k zavedení možnosti zpracování Tematického akčního plánu v rámci VDP) byla věnována pozornost analytické fázi a přípravě spolupráce a Plán VDP byl zpracován pro období březen 2019 – únor 2021 a předložen ke schválení radě města dne 18.2.2019.

V dubnu 2018 bylo ustanoveno lokální partnerství. V průběhu května 2018 proběhla analýza situace v Broumově, která je jedním z hlavních východisek pro přípravu Plánu vzdálené dílčí podpory města Broumova.

Plán VDP by nemohl vzniknout bez aktivní spolupráce ze strany vedení města a organizací, které sídlí v Broumově. Garantem v poskytování vzdálené dílčí podpory je vedoucí sociálního odboru města Broumova Ing. Miloš Andrš, který komunikuje s lokální konzultantkou Agentury a pomáhá zprostředkovat přenos informací k vedení města a veřejnosti. Základní platformou pro spolupráci města Broumova a Agentury v rámci vzdálené dílčí podpory je lokální partnerství.³

Zaměření a cíle Plánu vzdálené dílčí podpory v Broumově pro období 2019 - 2021

V žádosti o vzdálenou dílčí podporu byly popsány následující problémové oblasti z pohledu města: vzdělávání, zdraví a bezpečnost. V průběhu analytické fáze spolupráce došlo po seznámení se závěry vstupní analýzy, po vyvážení hledisek skupin aktérů při prioritizaci potřeb a upřesnění cílové skupiny a také zohledněním aktuálních možností a zdrojů k posunu zaměření vzdálené dílčí podpory na oblast bydlení a občanské soužití. Jedním z hlavních cílů spolupráce formou vzdálené dílčí podpory je navrhnout systematická opatření, která přispějí k prevenci ztráty bydlení (udržení bydlení) a rozšíření možností pro získání důstojného bydlení ve vztahu k osobám ohroženým sociálním vyloučením ve všech věkových kategoriích. Městu Broumov byla dále nabídnuta možnost vzdálené dílčí podpory v oblasti vzdělávání⁴.

³ Podle Metodiky vzdálené dílčí podpory (odst. 24) doporučuje Agentura pro naplnění role obce při vytváření a realizaci Plánu vzdálené dílčí podpory vznik Koordinační skupiny Plánu vzdálené dílčí podpory. Ve městě Broumov plní tuto roli platforma s názvem lokální partnerství.

⁴ VDP v oblasti vzdělávání poskytuje Agentura v rámci systémového projektu reg. č.: CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586 „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“. Více na www.socialni-zaclenovani.cz. Při poskytování VDP v oblasti vzdělávání vzniká Místní plán inkluze ve vzdělávání (MPI) – osnova viz Příloha č. 6 Metodiky vzdálené dílčí podpory verze 1.0.

1. Analytická část

1.1 Základní informace o postupu při výzkumu a využitých metodách

V průběhu dubna a května 2018 byl Agenturou pro sociální začleňování (ASZ) realizován výzkum, jehož výsledky jsou popsány v Závěrečné zprávě z výzkumného screeningu v Broumově – Vstupní analýza vzdálené dílčí podpory ve městě Broumov (ASZ, 2018; dále jen VA). Vstupní analýza slouží jako základní informační materiál pro efektivní spolupráci ASZ s městem týkající se problematiky sociálního vyloučení a zároveň jako výchozí materiál pro další strategické plánování v oblasti podpory sociálního začleňování v Broumově (např. v pracovních skupinách) a stejně tak i pro evaluaci výsledků poskytnutí vzdálené dílčí podpory.⁵

V rámci této analýzy byly zpracovány také tzv. checklisty sociálního bydlení, zaměstnanosti, zadluženosti, sociální práce, bezpečnosti, zdraví a komunitní práce, které doplňují jádrové indikátory (v oblasti bydlení, zaměstnanosti a zadluženosti) o informace o místních kapacitách pro sociální začleňování a nastavení místních politik. Použita byla i metoda tzv. desk research, tedy sekundární analýza dostupných zdrojů (dat získaných od institucionálních aktérů obce). V rámci výzkumu byly ve městě Broumov dále realizovány také 2 individuální rozhovory a 2 skupinové rozhovory. Jejich respondenty bylo celkem 7 pracovníků institucí, které se dlouhodobě zabývají problematikou sociálního vyloučení v Broumově (jednalo se o pracovníky Odboru sociálních věcí a zdravotnictví města Broumova, Odboru správy majetku města Broumova, Kontaktního pracoviště úřadu práce v Broumově a Centra sociálních služeb Naděje Broumov).

V metodologii výzkumu byly tedy kombinovány kvalitativní a kvantitativní metody, tzn. získaná kvantitativní (povětšinou číselné údaje) a kvalitativní data (např. rozhovory) byla analyzována společně.⁶

Při zpracování vstupní analýzy byly využity také výstupy předcházejících výzkumů realizovaných v Broumově. (Např. analýza s názvem „Broumov - Dlouhodobý monitoring situace romských lokalit – České lokality“ z roku 2009 velmi dobře zmapovala tehdejší situaci a umožňuje zpětně zhodnotit vývoj zmíněných lokalit a sociálního vyloučení ve městě Broumov.) V průběhu analytické fáze spolupráce byl kladen důraz na výměnu informací mezi lokální konzultantkou a výzkumným týmem Agentury; na prvních setkáních se zástupci subjektů, které lze považovat za aktéry sociálního začleňování v Broumově byla postupně ujasňována očekávání od spolupráce, přičemž docházelo mj. i s využitím dílčích výstupů výzkumu k formulování konkrétních potřeb Broumova korespondujících s obecnými cíli poskytování vzdálené dílčí podpory (viz Metodika vzdálené dílčí podpory – kap. 1, odst. 11). Výzkumný tým tak obdržel informace, na základě kterých bylo možné stanovit oblasti

⁵ Agentura pracuje s tzv. jádrovými ukazateli sociálního vyloučení, které udávají rozsah sociálního vyloučení. Jádrové indikátory jsou komparovatelné v čase a mohou tak ilustrovat intervenci Agentury pro sociální začleňování v dané lokalitě v rámci realizované spolupráce.

⁶ Podrobné informace o metodologii výzkumu a o zdrojích analyzovaných dat jsou uvedeny v Závěrečné zprávě z výzkumného screeningu v Broumově.

konkrétního zaměření vstupního screeningu. Vstupní analýza se dotýkala oblastí: bydlení, nezaměstnanost, zadluženost, sociální služby a zdraví, bezpečnost, sousedské vztahy a klima ve městě.

V analytické části jsou dále využity výstupy ze setkání zaměřeného na zjištění potřeb, možností a názorů části romské reprezentace žijící v Broumově, které se uskutečnilo v listopadu 2018. Setkání moderovala Mgr. Radka Vepřková (metodička výzkumů projektu Systémové zajištění sociálního začleňování), z pracovníků Agentury se jej dále zúčastnily Mgr. Erika Kováčiková (lokální konzultantka v Broumově) a Mgr. Ivana Hrubá (metodička lokálních intervencí Regionálního centra Střed).

1.2 Popis a analýza výchozí situace

Zdrojem dat uvedených v kapitole 1.2 (není-li uvedeno jinak) je Vstupní analýza vzdálené dílčí podpory ve městě Broumov - Závěrečná zpráva z výzkumného screeningu v Broumově z r. 2018.

1.2.1 Základní údaje o městě v kontextu problematiky sociálního vyloučení

Geografický a historický kontext		
CHKO Broumovsko, která se nachází v blízkosti hranice s Polskem (tzv. Broumovský výběžek), je známá především svými rozsáhlými skalními městy a unikátní církevní a lidovou architekturou. Přírodní specifika regionu vytváří na jedné straně unikátní příležitosti k rozvoji cestovního ruchu (např. skalní města v Broumovských stěnách) a na straně druhé i určitou formu geografického vyloučení v rámci kraje, které může vést k mnoha dalším negativním jevům.	Broumovsko je součástí bývalých Sudet. Podobně jako i v jiných částech pohraničí, i zde došlo po druhé světové válce k vystěhování obyvatel německé národnosti. Odešlo více než 22 000 lidí. Drtivá většina pozdějších obyvatel přišla do oblasti v rámci poválečného osídlování pohraničí.	
Počet obyvatel, skladba obyvatelstva a jejich vývoj - vybrané údaje		
Celkový počet obyvatel 7524 obyvatel (stav k 1. 1. 2018) - od první poloviny 90. let stagnoval a zhruba od druhé poloviny 90. let (8493 obyvatel v roce 1997) stabilně klesal Věkové složení obyvatelstva průměrný věk obyvatel v r. 1995 činil 34,7 let, v r. 2017 již	Podíl obyvatel v produktivním věku - podíl produktivní kategorie obyvatelstva na celkové skladbě obyvatelstva od r. 1995 do r. 2005 spíše stagnoval, od r. 2005 vykazuje setrvalý pokles - v r. 2001 počet obyvatel v postproduktivní věkové kategorii převýšil počet v	Podíl obyvatel s úplným středním, vyšším a vysokoškolským vzděláním podíl osob s úplným středním nebo vyšším vzděláním mezi lidmi ve věku 15 let a více byl v r. 2011 šestý nejnižší mezi všemi SO ORP v České republice, činil pouze 29,5 % (republikový průměr)

42,5 roku nárůst průměrného věku obyvatelstva Broumova mezi lety 1995 a 2017 lze přičíst jednak celkové změně ve struktuře obyvatelstva a jednak například i lepší zdravotní péči a s tím související naději na dožití	kategorii předproduktivní a od té doby setrvale narůstá	tehdy činil 43,6 %) podíl osob s vysokoškolským vzděláním ve správním obvodu města Broumova byl ve stejném roce jedním z nejnižších v České republice
Občanská vybavenost	Dopravní spojení	
ve městě existuje veškerá občanská vybavenost; nachází se zde například: - nemocnice - několik mateřských škol, 3 základní školy, gymnázium, detašované pracoviště Středního odborného učiliště z Nového Města nad Metují - středisko volného času DDM Ulita - město Broumov zřídilo svou příspěvkovou organizaci Centrum sociálních služeb NADĚJE Broumov, pod jehož hlavičkou působí Centrum pro rodinu; organizace Začít spolu z.s. pomáhá a rozvíjí romskou komunitu na Broumovsku - v roce 2019 je naplánováno v Broumově otevření Komunitního centra - Česko-polské infocentrum - víceúčelový sál určený k uměleckým vystoupením, přednáškám, konferencím apod. - důležitým centrem kulturního dění ve městě je rovněž Broumovský klášter v případě nepříznivé sociální situace, potřeby sociálního poradenství a pro zprostředkování konkrétní sociální služby se lidé mohou obrátit na sociální pracovníky městského úřadu (1,5 úvazku), případně na organizace poskytující sociální služby (viz kap. 1.X tohoto dokumentu)	dopravní spojení s Broumovem je problematické spojení do nejbližších center služeb a institucí: - Hradec Králové: vlakem téměř 2 hodiny, autem 90 minut - Náchod (vzdušnou čarou vzdálen pouze 22 km): vlakem / autobusem téměř celou hodinu, autem zhruba 40 minut	

Ve výše uvedeném popisu lze určit následující **faktory, které se mohou podílet na přetrvávajícím výskytu problémů spojených se sociálním vyloučením** v Broumově:

- Nízký podíl obyvatel se středoškolským a vyšším než středoškolským vzděláním
- Pokles počtu obyvatel a pokles podílu obyvatel v produktivním věku

Lze tvrdit, že postupné vylidňování města mohlo mít podíl na snížení cen nemovitostí i na celkové ceně bydlení, a přispělo tak k příchodu obyvatelstva vyhledávajícího levnější formy bydlení. Přestože lze hovořit i o mnoha dalších důležitých „push a pull faktorech“ ovlivňujících různým způsobem různé skupiny obyvatel města Broumova, levné bydlení, resp. nižší ceny nemovitostí mohly přispět i k vyššímu počtu sociálně vyloučených osob ve městě.

- Geografická odlehlost regionu, problematické dopravní spojení s Broumovem

Reflexe ze strany místních partnerů při tvorbě Plánu vzdálené dílčí podpory:

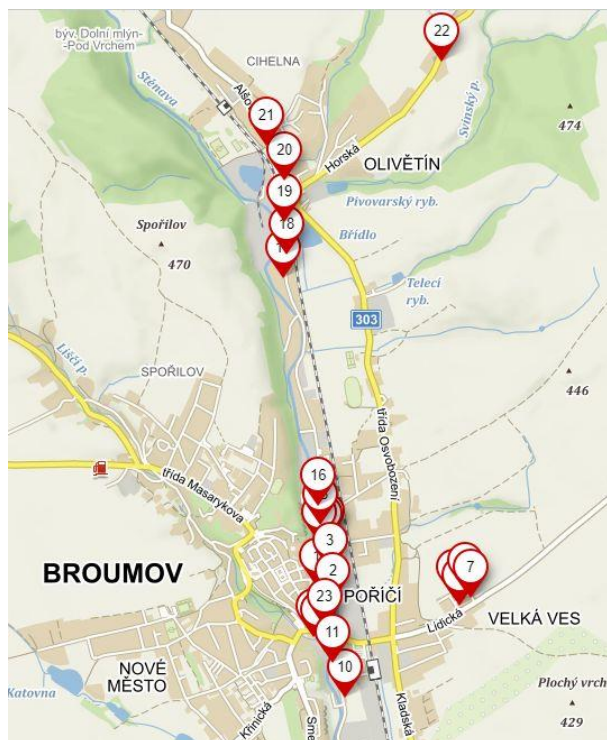
- Přestože by se zjevná odlehlost regionu mohla vnímat především negativně, někteří aktéři, se kterými byly vytvářeny rozhovory, artikulovali tyto skutečnosti i v pozitivních perspektivách. Tvrdili, že právě odlehlost a uzavřenost regionu zapříčiňuje kvalitní spolupráci mezi všemi institucemi. Spolupráci napříč institucemi si pochvalovali jak pracovníci městského úřadu, tak i lidé z neziskového sektoru a další aktéři.

1.2.2 Sociálně vyloučené lokality

Aktuální přehled sociálně vyloučených lokalit a lokalit ohrožených sociálním vyloučením vznikl ve spolupráci s Odborem sociálních věcí a zdravotnictví v Broumově v rámci realizace vstupní analýzy. Prostorové sociální vyloučení v Broumově charakterizuje především existence jednotlivých domů v městské zástavbě, případně samostatně stojící starší domy, jejichž obyvatelé lze považovat za více či méně sociálně vyloučené. Celkem se jedná o 23 objektů. Počet osob žijících v SVL byl v době výzkumu (duben-květen 2018) odhadován na cca 600 až 800 osob. Při současném celkovém počtu obyvatel města by se tedy mohlo jednat až o 10 % všech obyvatel.⁷ Ve všech uvedených SVL existují v odlišné míře různé formy rizikového chování, které na sebe sociální vyloučení váže. Sociální jevy spojené se sociálním vyloučením mohou vést k nepochopení mezi majoritou a obyvateli SVL v oblasti občanského soužití.

V následující mapě jsou označeny konkrétní sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené lokality.

⁷ Kvůli částečné nejednoznačnosti definice sociálního vyloučení, jejímu rozlišnému vnímání jednotlivými aktéry a dynamickému vývoji, který je často sociálně vyloučeným lokalitám vlastní, je nutné brát v úvahu, že situace v Broumově již nemusí plně korespondovat se stavem níže uvedeným.

*Schéma SVL v Broumově, stav v květnu 2018;
zdroj: Vstupní analýza města Broumova 2018⁷*

Porovnání současného stavu sociálního vyloučení se situací z roku 2009

V Závěrečné zprávě z výzkumného screeningu v Broumově jsou tyto lokality podrobně popsány a je zde uvedeno porovnání současného výskytu sociálně vyloučených lokalit se situací v roce 2009 (podkladem pro srovnání je analýza s názvem „Broumov - Dlouhodobý monitoring situace romských lokalit – České lokality“ z roku 2009). Obě analýzy – z roku 2009 i z roku 2018 – prvotně vycházejí z hodnocení místních expertů, především úředníků Městského úřadu v Broumově.⁸ Z porovnání údajů uváděných v analýze z r. 2009 a v analýze z r. 2018 vyplývá nárůst počtu SVL ve srovnání s rokem 2009.

1.2.3 Problematika sociálního vyloučení v jednotlivých tematických oblastech

⁸ Autoři analýzy z roku 2009 zaznamenali celkem 10 objektů, které považovali za sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené (a 15 dalších objektů hodnocených jako méně problematické), naproti tomu analýza provedená ASZ ve spolupráci s Odborem sociálních věcí a zdravotnictví v Broumově v roce 2018 popsala 23 objektů, které místní experti hodnotili jako sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené lokality a označovaly je za více či méně problematické. V obou analýzách lze spatřit rozlišené vnímání SVL a konceptu sociálního vyloučení místními experty. Analýza z roku 2009 uvádí jako horní hranici počtu Romů ve městě 800 osob. Zároveň přidává i zjištění občanského sdružení Romodrom, které na jaře 2010 provedlo sčítání a došlo k číslu 475 „sociálně vyloučených romských obyvatel Broumova“. Jak již bylo řečeno výše, v dubnu 2018 lokální experti odhadovali celkový počet osob žijících v SVL na 600 až 800 osob.

Narážíme zde na limity konceptu sociálního vyloučení a částečnou nejednoznačnost definice sociálního vyloučení. Podobně nejednoznačné je i pojetí Roma.

Zadluženost

Přehled základních údajů: (stav v r. 2017)

celkový počet obyvatel města v exekuci v r. 2017:		1073		
podíl exekuvaných osob	ve věku 18-29 let	senioři		děti a mladiství
	18%	6%		0%
podíl osob v exekuci vůči celkovému počtu obyvatel nad 15 let:		16,74%		
celkový počet exekucí ve městě:		5755		
průměrný počet exekucí na osobu:		5,4		
podíl exekuvaných osob	s 1 exekucí	se 2 exekucemi	se 3-9 exekucemi	s 10 – 29 exekucemi ⁹
	25%	10%	49%	16%
jistina na osobu:		průměr: 195 815 Kč / medián: 91 751 Kč		

Identifikace problémů, posouzení jejich závažnosti:

Na základě výše uvedených údajů lze Broumov zařadit mezi obce s vysokou hodnotou podílu osob v exekuci. Hodnota podílu osob v exekuci vůči celkovému počtu obyvatel nad 15 let patří k důležitým ukazatelům pro posouzení míry sociálního vyloučení v obci.

Reflexe zjištěných údajů ze strany místních partnerů při tvorbě Plánu vzdálené dílčí podpory:

- Dotázaní institucionální aktéři se shodovali, že zadlužení a exekuce jsou jedním z nejpodstatnějších problémů v sociálně vyloučených lokalitách v Broumově. Mnoho rodin mělo hned několik exekucí. Jak uvedl jeden z aktérů, půjčky a dluhy často vedly k „vytloukání klínu klínem“.

Přehled stávajících nástrojů pro prevenci/řešení problémů v oblasti zadluženosti:

→	Centrum sociálních služeb Naděje Broumov v rámci sociálního poradenství poskytuje i dluhové poradenství (v r. 2018 získalo akreditaci MS ČR k poskytování služeb v oblasti oddlužení).
→	V Broumově platí od roku 2015 zákaz podomního a pochůzkového prodeje.
→	V r. 2015 město Broumov vydalo Obecně závaznou vyhlášku 3/2015 o zákazu provozování některých sázkových her, loterií a jiných podobných her, díky které město Broumov postupně eliminuje počet hracích automatů na svém území s tím, že poslední automaty budou odstraněny s ukončením platnosti jejich povolení od Ministerstva financí ČR nejpozději v listopadu 2019 (vyhl. platí pro celé území města; ve městě ke květnu 2018 nacházely celkem 4 herny s celkem 17 legálními hracími automaty povolenými MF ČR do r. 2019).

Nezaměstnanost

Přehled základních údajů: (stav v dubnu 2018)

⁹ Počet exekucí zjištěných u jednoho obyvatele nepřekročil 30 exekucí.

nezaměstnanost:	7,4%
<i>nejvyšší podíl nezaměstnaných v celém okrese Náchod</i>	
dosažitelných uchazečů o práci ve věku 15 - 64 let:	357
<i>Dle vyjelných uchazečů o práci ve věku 15 - 64 let: hůžkového projede. tve vyjelných uchazečů o práci ve věku 15 - 64 učení, bez pracovních návyků a motivace legálně pracovat).</i>	
volných pracovních pozic na území Broumova v nabídce ÚP v daném období:	68

Identifikace problémů, posouzení jejich závažnosti, analýza pravděpodobných příčin:

Na základě výše uvedených údajů lze Broumov zařadit mezi obce s vysokým podílem nezaměstnaných osob.

Koncentrace (rozložení) uchazečů o zaměstnání téměř ve všech případech kopíruje jednotlivé sociálně vyloučené lokality (viz teplotní mapy nezaměstnanosti v Závěrečné zprávě z výzkumného screeningu z r. 2018)¹⁰

V samotném Broumově a blízkém okolí se nenachází mnoho velkých zaměstnavatelů. Výjimku tvoří například společnost VEBA, tradiční výrobce tkaných bavlněných tkanin. V dubnu 2018 neexistovali dle specifikace požadavků na obsazení volných pracovních míst pro ÚP žádní zaměstnavatelé, kteří by zaměstnávali nekvalifikované pracovníky (s výjimkou Technických služeb města Broumova, které mj. také využívají veřejně prospěšné práce).

Většina významnějších zaměstnavatelů sídlí až ve vzdálenějším okolí Broumova, zaměstnavatelé poptávající pracovníky se základním vzděláním se nachází v jiných částech Broumovska (většinou se jedná o pomocné práce v gastronomii nebo v turismu).

Do nedávné doby byla považována za nejčastější důvod nezaměstnanosti v Broumově minimální nabídka práce. Přestože se ekonomická konjunktura přímo neodrazila v pracovních možnostech v Broumově, v okolních městech se v posledním roce pracovní nabídky zásadně rozšířily.

Jak ale potvrdili oslovení institucionální aktéři, ochota lidí z vyloučených lokalit k dojíždění za prací mimo Broumov je velice nízká a to i přesto, že Úřad práce vyplácí příspěvky na dojíždění.

Reflexe zjištěných údajů ze strany místních partnerů při tvorbě Plánu vzdálené dílčí podpory:

- **Argumenty, kterými mnoho uchazečů o zaměstnání odůvodňuje svou nezaměstnanost, jsou především exekuce** a vyplývající přesvědčení, částečně oprávněné, že v případě legálního pracovního kontaktu budou zadlužení uchazeči nuceni velkou část mzdy odevzdávat na splacení exekucí. Kontaktní pracoviště v Broumově uchazečům o zaměstnání nabízí finanční poradenství, kde se, kromě jiného, snaží pracovníci ÚP vysvětlovat, že exekuční

¹⁰ Mírně zvýšenou četnost uchazečů o zaměstnání lze pozorovat v mnoha dalších částech Broumova (místa s vyšší hustotou osídlení, která může zvětšovat pravděpodobnost výskytu uchazečů o zaměstnání na jednom místě a dále také podíl uchazečů o zaměstnání, kteří mají svou adresu trvalého bydliště přihlášenou na městském úřadě – 17 osob).

závazky neznamenají odebrání celé vyplacené mzdy, ale pouze její části. Snaží se tak uchazeče o zaměstnání motivovat.

Přehled stávajících nástrojů pro prevenci/řešení problémů v oblasti nezaměstnanosti:

- **Kontaktní pracoviště úřadu práce Broumov pořádá individuální i skupinová poradenství pro širokou skupinu uživatelů; poskytuje tréninky sebereprezentace u zaměstnavatele, tvorbu životopisů, poradenství k rekvalifikacím, kurzy rozvíjející finanční gramotnost atd. Úřad práce vyplácí také příspěvky na dojíždění. Částečně se využívá i poradenství ÚP z Náchoda, které do Broumova pravidelně dojíždí.**
- Projekty v realizaci v době výzkumu zahrnovaly: Záruky pro mladé, 50+, Kudy kam

Bezpečnost, sousedské vztahy a klima ve městě

Přehled základních údajů: (údaje se vztahují k působnosti Obvodního oddělení Policie České republiky Broumov, které spravuje území Broumova a okolních obcí o rozloze 184 km²o počtu 14 648 obyvatel)

Index kriminality: (počet trestných činů spáchaných na 10 000 obyvatel)

v únoru 2018	v lednu 2018	za celý rok 2017	za celý rok 2016	za celý rok 2015
13,0	10,2	180,9	161,1	184,3
v lednu 2018:		v únoru 2018:		
počet trestných činů:	34		19	
• z toho fyzické útoky:	3		2	
objasněnost případů:	32%		42%	

Identifikace problémů, posouzení jejich závažnosti, analýza pravděpodobných příčin:

Broumov vykazuje mírně vyšší index kriminality než všechna geograficky blízká obvodní oddělení. Kriminalita na území Obvodního oddělení PČR Broumov má spíše stálou tendenci.

Reflexe zjištěných údajů ze strany místních partnerů při tvorbě Plánu vzdálené dílčí podpory:

- Dle oslovených institucionálních aktérů však celková kriminalita ve městě stoupla za poslední dva roky o cca 25 %. Jedná se ale o číslo odsouzených občanů, kteří v mnoha případech nekonali kriminální činnost přímo ve městě nebo na území Obvodního oddělení PČR Broumov.

Přehled stávajících nástrojů pro prevenci/řešení problémů v oblasti bezpečnosti:

- Ve městě působí **3 asistenti prevence kriminality a strážníci Městské policie Broumov.**
- **Městská police spolupracuje s místními školami v oblasti prevence a rizikového chování.**
- Město Broumov na svém území využívá **kamerový systém.**
- Ve městě působí **terénní sociální služby organizace Laxus pro uživatele návykových látek.**

Bydlení v kontextu sociálního vyloučení v Broumově

Přehled základních údajů a stávajících nástrojů pro prevenci/řešení problémů v oblasti zadluženosti: (stav v květnu 2018)

počet osob bez domova:		16	
Bytový fond města			
celkový počet obecních bytů v nabídce bytového fondu města:			410
počet dle velikosti bytu:	1+1	2+1	3+1 a větší
	140	125	145
z celkového počtu obecních bytů v nabídce bytového fondu města:			
byty určené pro seniory:		54 + 10 v komunitním domě pro seniory KODUS	
dlouhodobě neobývané byty:		cca 25 -30 ¹¹	
nájmy v městských bytech:			
obvyklé	byty bez ústředního topení		byty v pečovatelském domě
43,20 Kč/m2	38,90 Kč/m2		37 Kč/m2
celková úspěšnost žadatelů – dlouhodobě:		70%	
roční obrat bytů:		cca 50 (dle oslovených pracovníků Odboru správy majetku města Broumova)	

Přehled stávajících nástrojů pro prevenci/řešení problémů v oblasti bydlení:

→ **Bytový fond města**

Na doporučení **Odboru sociálních věcí a zdravotnictví a Úřadu práce přiděluje Odbor správy majetku města 5 až 10 bytů ročně**. Zvláště zranitelné skupiny obyvatel a domácnosti v závažnější bytové situaci jsou zvýhodněni před žadateli s relativně lepší bytovou situací. Rada města také může přidělit výjimku z pravidel o přidělování městských bytů - dle vyjádření odpovědných zaměstnanců Odboru správy majetku tvořily výjimky cca 4 % všech úspěšných žádostí a většinou se jednalo o přidělení bytu v pečovatelském domě; výjimky se doposud nikdy nevztahovaly na podmínku bezdlužnosti.

→ **Ubytovna provozovaná městem**

Kapacita: 21 bytů vč. 1 krizového bytu

O přidělení místa na ubytovně rozhoduje **Odbor správy majetku města** a své stanovisko k umístění vydává i **Odbor sociálních věcí a zdravotnictví**, který může podat i návrh na přidělení místa. Poskytnutí ubytování na ubytovně (s výjimkou krizového bytu) je podmíněno bezdlužností vůči Městu Broumov; ubytování je podmíněno řádným dodržováním pravidel ubytovny a nenarušováním soužití. Na **ubytovně město disponuje tzv. krizovým bytem o dvou lůžkách, který je využitelný pro CS**. Bytem primárně disponuje **Odbor sociálních věcí a zdravotnictví města Broumova**.

Ubytovnu obývají v převážné většině lidé ohrožení sociálním vyloučením. **Jak uvedli pracovníci Odboru sociálních věcí a zdravotnictví, často se jedná o lidi se zdravotním postižením, nebo o lidi, kteří nemohou pracovat z důvodu vyššího věku**. Zpravidla se jedná o lidi invalidní nebo částečně invalidní, případně i o starobní důchodce.

¹¹ Většina z nich není obývána z důvodu nevyhovujícího technického stavu a jejich celkové nevhodnosti, např. vysoké stropy, vysoké náklady na vytápění, příliš velké byty, vysoké náklady na rekonstrukce apod.; ve zbývajících městských bytech si Odbor správy majetku města nebyl vědom žádných závažných nedostatků.

→ **Diakonie Broumov, sociální družstvo**

Kromě jiných služeb poskytuje i bydlení pro potřebné. Ubytovny Diakonie¹² v Broumově a Úpici „jsou určeny pro osoby, které se ocitly v obtížné životní situaci, ale které mohou hradit náklady za ubytování.“

Identifikace problémů, posouzení jejich závažnosti, analýza pravděpodobných příčin:

Téměř všichni dotazovaní institucionální aktéři se shodovali na nedostatku bydlení pro osoby z cílové skupiny a to i přesto, že Broumov má relativně rozsáhlý bytový fond.

Úspěšnost cílové skupiny osob sociálně vyloučených nebo ohrožených sociálním vyloučením je nízká. K zamítnutí žádostí o přidělení bytu z městského bytového fondu dochází nejčastěji z důvodu dluhů vůči městu, kvůli předchozím zkušenostem s žadatelem, dále pak z důvodů nevyhovujících nabídek ze strany města. Úspěšné žádosti CS tvoří cca 1/2 ročního obrátu bytů (cca 50 bytů). Byty obsazené CS činily v době výzkumu cca 15 až 20% z celkového počtu 410 městských bytů a jde o byty různých velikostí od 1+1 do 3+1. Kromě toho se část městského bytového fondu nachází ve více či méně segregovaných oblastech (např. SVL Polákovy domy).

Veřejná pravidla pro přidělování městských bytů v Broumově:

- bezdlužnost vůči městu (nepřekročitelná podmínka)
- žadatel rovněž nesmí být vlastníkem jakéhokoliv domu nebo bytu
- žádost mohou podat i lidé bez trvalého bydliště v Broumově
- žádost posuzuje bytová komise, která rozhoduje o nabídce konkrétního bytu
- žadatel může dostat až tři nabídky, pakliže z nějakých důvodů odmítne všechny tři nabídky, je žádost vyřazena z evidence

Úspěšní žadatelé získávají smlouvu na jeden měsíc, které se po měsíci prodlužuje na delší dobu. V bytech pro seniory jsou smlouvy od počátku na celý rok. Pokud domácnost neporušuje podmínky nájemní smlouvy, je s ní nájem prodlužován. Před a po odevzdání bytu se užívá tzv. předávací protokol, kauce se u žádných městských bytů nevyžaduje. Jakmile se nájemníkům vytvoří tři dluhy na nájemném, musí svůj byt opustit. V případě vzniklého dluhu je možné ve spolupráci s Odborem správy majetku města Broumova vytvořit splátkový kalendář. Při zjištění různých druhů problémů s bydlením, včetně dluhů na nájemném, je k dispozici pomoc sociálních pracovníků.

Nemožnost velké části cílové skupiny získat bydlení v městském bytě společně s nemožností získání bytu na standardním trhu s bydlením nedává CS jinou možnost než využít často předražených nabídek soukromých poskytovatelů. Takové ubytování mnoha v případech svou vysokou cenou neodpovídá nabízené kvalitě.

Mnoho domů v Broumově, které lze označit za sociálně vyloučené, vlastní soukromí majitelé. Oslovení institucionální aktéři odhadovali, že zhruba třetina až polovina z nich se rámci možností snaží pečovat o své domy a lze s nimi i komunikovat. Druhá polovina, nebo

¹¹ Viz online <http://www.diakoniebroumov.cz/cs/nase-cinnost/azylove-bydleni/azylove-bydleni>

dvě třetiny majitelů byty neopravuje a s pracovníky městského úřadu se odmítají bavit. Většina soukromých majitelů požaduje placení nepřiměřeně vysokých nájmů.

Kapacita ubytovny provozované městem je dlouhodobě nedostačující. Ubytovna neslouží tak, jak by si představitelé Odboru sociálních věcí a zdravotnictví a Úřadu práce představovali – tedy pouze jako pouze jako krátkodobé bydlení do doby, než se najde vhodnější a dlouhodobější alternativa, neboť někteří její obyvatelé tam tráví i několik let.

Oslovení aktéři popisovali problém s ubytováváním klientů v akutní bytové nouzi v Diakonii z důvodu požadavku na zaplacení prvního nájmu ještě před nastoupením do ubytovny.

Lidé bez domova (v době výzkumu se jich v Broumově nacházelo 16) nemají jinou možnost, než vykonávat svou osobní hygienu na veřejně přístupných toaletách městského úřadu a úřadu práce. Tím značně zneprůjemňují pracovní podmínky zaměstnancům úřadů a mohou tak pro ně i pro další občany představovat i zdravotní rizika.

Nedostatek různých forem bydlení pro CS představuje v Broumově závažný problém.

Většina oslovených institucionálních aktérů i autoři vstupní analýzy se domnívají, že řešení otázky bydlení (problémem je nedostatek různých forem bydlení a nedostupnost bydlení pro cílovou skupinu osob sociálně vyloučených a ohrožených sociálním vyloučením) je v Broumově klíčové.

Popis potřeb:

Oslovení aktéři se shodovali na **potřebě minimálně jednoho dalšího krizového bytu pro CS**. Ze vstupní analýzy dále vyplývá, že kromě **systémových řešení bytové problematiky (zejm. v SVL)**, kterými by bylo například sociální bydlení, je **potřeba zřízení noclehárny, případně zařízení, kde by si lidé bez domova mohli ohřát přinesené jídlo nebo se umýt (denní centrum pro lidi bez domova).**

Sociální služby a zdraví

Skladba sociálních služeb ve městě:

Největším poskytovatelem sociálních služeb v Broumově je příspěvková organizace města **Centrum sociálních služeb Naděje Broumov** (dále CSS)¹³. Působí i v okolních obcích; poskytuje své služby všem lidem v nepříznivé životní situaci. CSS poskytuje širokou paletu služeb pro různé cílové skupiny a stále rozšiřuje svou nabídku.

Nabídka služeb:	
• Domov seniorů	• Pečovatelská služba
• Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi v terénní i ambulantní formě (klubová činnost, konzultace)	
• Odborné sociální poradenství vč. nově vytvořené oddlužovací poradny	
• Odlehčovací služba (v době výzkumu v přípravě)	

¹³ Viz online <http://www.nadejebroumov.cz/>

Komunitní centrum (v době výzkumu ve výstavbě, v provozu v r. 2019 – multifunkční centrum, kde bude možné umístit spolkovou činnost i různé detašované sociální služby)	
Financování:	
- především z dotací MPSV ČR, potažmo Královéhradeckého kraje, a z rozpočtu města Broumova (SAS - individuální projekt Královéhradeckého kraje (do r. 2019), dofinancována z rozpočtu města Broumova)	
Počet pracovníků:	55

Další organizací, která má své sídlo v Broumově, je **Začít spolu, z. s., Broumov**¹⁴. Poskytuje **sociálně aktivizační službu pro rodiny s dětmi** a **službu pro doprovázení pěstounů**.

V Broumově se nachází **Diakonie Broumov, sociální družstvo**¹⁵. Poskytuje **materiální pomoc a bydlení pro potřebné**. Rovněž vytváří nabídku **pracovních příležitostí pro osoby znevýhodněné na trhu práce**.

- Další organizace poskytují své služby pouze v detašované formě. Buď mají své dočasné pracoviště v některém z objektů města, nebo pracují pouze v terénní formě. Město Broumov těmto organizacím poskytuje zvýhodněný, téměř pouze symbolický pronájem svých prostor; v budoucnu bude možné pro tyto účely využít budovu komunitního centra, které je nyní ve výstavbě (bude dokončeno v roce 2019). Jedná se o následující organizace a služby:
- Centrum sociálních služeb Hradec Králové a Rodinná poradna Náchod – doprovázející organizace pro pěstouny, rodinné a vztahové poradenství**
- Lexus – prevence užívání návykových látek, terénní programy**
- Péče o duševní zdraví – terénní i ambulantní forma**
- Aufori Hradec Králové – terénní služby pro dospělé v nepříznivé situaci včetně doprovázení k lékařům**

Sociální pracovníci dále často spolupracují se zařízeními v okolních a vzdálenějších obcích – např. s ubytovnami (Úpice, Náchod) a azylovými zařízeními (Trutnov).

Město Broumov se na financování sociálních služeb na svém území podílí náklady ve výši cca 4 % rozpočtu (peníze z rozpočtu města se rozdělují dle vyhodnocení potřebnosti jednotlivých služeb); k dalším způsobům podpory sociálních služeb ze strany města patří např. zvýhodněné pronájmy městských prostor apod.

V případě nepříznivé sociální situace, potřeby sociálního poradenství a pro zprostředkování konkrétní sociální služby se lidé mohou obrátit na **sociální pracovníky městského úřadu** (1,5 úvazku). Pracovníci MÚ (podobně jako např. pracovníci CSS) kromě poskytování sociálního poradenství vykonávají průběžně různé formy depistážní činnosti. Město na svých internetových stránkách zveřejňuje seznam dostupných sociálních služeb¹⁶, a zároveň průběžně shromažďuje informace, které sociální služby ve městě chybí; je také zapojeno do **komunitního plánování** a v nepravidelných intervalech aktualizuje komunitní plán.

¹⁴ Viz online <http://www.zacit-spolu.cz/>

¹⁵ Viz online <http://www.diakoniebroumov.cz/cs/nase-cinnost/nase-cinnost>

¹⁶ Viz online http://www.broumov-mesto.cz/assets/File.ashx?id_org=1276&id_dokumenty=1282

V Broumově se pravidelně pořádají tzv. **případová setkání** (konference) - všichni aktéři si jejich existenci, a především výstupy pochvalovali.

Identifikace problémů, posouzení jejich závažnosti, analýza pravděpodobných příčin:

Nabídka sociálních služeb není dostačující pro řešení problému nedostatku různých forem bydlení pro CS.

V oblasti zdraví, podobně jako na jiných místech v příhraničí, i v Broumově je **problém s nedostatkem lékařů**. Oslovení aktéři zmiňovali například neexistenci **psychiatrické ordinace a nedostatek i jiných specialistů**.

Reflexe zjištěných údajů ze strany místních partnerů při tvorbě Plánu vzdálené dílčí podpory:

- Dle oslovených aktérů není pestrost sociální služeb v Broumově zcela dostačující. Vzhledem k měnící se struktuře obyvatelstva bude nutné zlepšovat i rozšiřovat stávající služby.

Analýza potřeb:

Ve městě doposud chyběla tzv. odlehčovací služba, která se ale již připravuje.

V kontextu změn struktury populace na Broumovsku, které jsou zmíněny v kap. 1.2.1, by se, dle dotázaných institucionálních aktérů, mělo uvažovat například o zřízení domova se zvláštním režimem.

Jak již bylo uvedeno výše v kapitole bydlení, **závažným problémem v Broumově je nedostatek různých forem bydlení pro CS**. Ve spojení se sociálními službami institucionální aktéři zmiňovali například **vytvoření městských bytů pod dohledem SAS, tedy různé formy bydlení, jejichž udržení by podmiňovala řádná spolupráce klientů se sociálními pracovníky**.

1.2.4 Podpora sociálního začleňování v Broumově

Město Broumov a Agentura pro sociální začleňování poprvé spolupracovali v letech 2008 – 2011. Ustavující setkání tzv. lokálního partnerství se sešlo 25. července 2008; v následujícím roce byl připravován Strategický plán sociálního začleňování v Broumově, který byl zastupitelstvem města odsouhlasen v červnu 2010. Souběžně s plánováním byly zahájeny přípravy rozsáhlého individuálního projektu obce a návazný investiční projekt. V roce 2011 začal být připravován odchod ASZ z Broumova a předání aktivit realizovaných ASZ vedení města. Mezi výsledky téměř čtyřleté spolupráce patří výrazné rozšíření sociálních služeb ve městě. (Více informací o průběhu a vyhodnocení spolupráce města Broumov s Agenturou viz Strategický plán sociálního začleňování pro Broumov 2010 – 2013, Zpráva o činnosti v pilotních lokalitách a Evaluace v lokálních partnerstvích, období 2008 – 2010.)¹⁷

Členové koordinační skupiny se na svém srpnovém jednání vyslovili pro to, aby další spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování nevycházela z původního 5 let starého neaktualizovaného Strategického plánu. Aktéři jednohlasně navrhli započítí spolupráce nové, nezatížené pozitivními ani negativními zkušenostmi z minulosti. Vycházející

¹⁷ <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/evaluace-pusobeni-a-cinnosti-agentury>

z aktuálních potřeb lokality. Lokální konzultantka se tedy nevěnovala srovnávání, ani hledání důvodů, proč nastavené sociální služby z předchozích let nebyly udrženy v původní podobě apod. Případné zohlednění minulosti je vhodné reflektovat při dalším výzkumném šetření, v rámci evaluace a také před započítáním realizace nových opatření při mapování předcházejícím tvorbě projektových záměrů.

Významnými aktéry v oblasti řešení problémů spojených se sociálním vyloučením v Broumově jsou: vedení města, Odbor sociální a zdravotní; Odbor správy majetku města; Centrum sociálních služeb Naděje Broumov (CSS); Úřad práce Broumov, Městská policie, Diakonie Broumov; Začít spolu, z. s., Broumov.

1.3 Vyhodnocení výstupů analýz

Kromě výskytu sociálně vyloučených lokalit (prostorové sociální vyloučení), byly v Broumově v roce 2018 prostřednictvím realizace vstupní analýzy identifikovány projevy sociálního vyloučení v následujících oblastech: bydlení, vzdělávání, zadluženost, nezaměstnanost, bezpečnost a prevence rizikového chování, občanské soužití. Mezi konkrétní problémy spojené se sociálním vyloučením v těchto oblastech lze zařadit nízký podíl osob se středoškolským a vyšším než středoškolským vzděláním, vysoký podíl obyvatel v exekuci, vysokou míru nezaměstnanosti a vyšší index kriminality.

Identifikované potřeby se vztahují především k oblasti bydlení. Jedná se o zvýšení dostupnosti bydlení pro sociálně znevýhodněné občany, o potřebu systémového řešení bytové problematiky (zejm. v SVL) – např. sociální bydlení, o potřebu minimálně jednoho dalšího krizového bytu pro CS, o potřebu zřízení noclehárny, případně zařízení, kde by si lidé bez domova mohli ohřát přinesené jídlo nebo se umýt (denní centrum pro lidi bez domova) a ve spojení se sociálními službami například o potřebu vytvoření městských bytů pod dohledem SAS, tedy různé formy bydlení, jejichž udržení by podmiňovala řádná spolupráce klientů se sociálními pracovníky.

Potřebu zlepšení situace v oblasti bydlení potvrdily i výstupy ze setkání zaměřeného na zjištění potřeb, možností a názorů části romské reprezentace žijící v Broumově (viz kap. 1.1). Kromě této oblasti byly rezonujícími tématy setkání soužití mezi starousedlíky a nově přichozími a chybějící prostor pro volnočasovou seberealizaci, pro komunitní či sportovní aktivity. Pokud měli respondenti vyjádřit svůj vztah k městu, hovořili o něm jako o dobrém místě s pěknou přírodou, jako o místě, kde jsou zvyklí žít. Zástupci organizací, kteří byli v rámci výzkumu osloveni, zmiňovali potřebu zlepšení občanského soužití, a to ve vztahu k romské populaci.

2. Návrhová část

2.1 Průběh participativního strategického plánování

2.1.1 Postup při sestavování Koordinační skupiny plánu vzdálené dílčí podpory a při realizaci vstupní analýzy v obci

Informace o obsahu a průběhu poskytování vzdálené dílčí podpory byly zástupcům vedení města předány v průběhu jednání o možnosti poskytnutí této podpory. Po podepsání Memoranda o poskytnutí vzdálené dílčí podpory v listopadu r. 2017 byli o působení Agentury formou poskytování vzdálené dílčí podpory v Broumově informováni také zástupci organizací, které lze z hlediska zaměření jejich činnosti považovat za místní aktéry v oblasti sociálního začleňování. Současně s přizváním k členství v lokálním partnerství proběhlo také zjišťování jejich potřeb a možností týkajících se řešení problematiky sociálního vyloučení v Broumově. K členství v lokálním partnerství byli kromě zástupců vedení města a pracovníků odborů městského úřadu přizváni zástupci sociálních služeb a neziskových organizací, kteří přicházejí do kontaktů s cílovou skupinou obyvatel SVL. Z reflexí získaných od pracovníků oslovených institucí a organizací vyplynulo, že za jeden z klíčových faktorů zvýšení efektivity podpory sociálního začleňování v Broumově považují zapojení cílové skupiny obyvatel sociálně vyloučených lokalit do plánování opatření v této oblasti., tento požadavek reflektovali také členové rady města na svém jednání 17.12.2018. Oslovení zástupci cílové skupiny vyjádřili zájem scházet se prozatím samostatně v rámci vlastní jádrové skupiny a přicházet s návrhy problémů a jejich příčin a možnostmi řešení paralelně. Zároveň pojmenovali potřebu zahájit jednání se zástupci obce. Sestavování lokálního partnerství probíhalo v období leden-duben 2018.

První setkání lokálního partnerství města Broumova se uskutečnilo v dubnu 2018 (složení lokálního partnerství viz příloha č. 1 Plánu VDP). Za účelem nastavení jednotného výchozího rámce pro další práci lokálního partnerství byla v jeho průběhu věnována pozornost porozumění konceptu sociálního vyloučení a principům podpory sociálního začleňování (viz příloha č. 2 Plánu VDP) a účastníkům setkání byly předány podrobné informace o obsahu a principech poskytování VDP a o nástrojích, které Agentura při poskytování VDP využívá (viz Příloha č. 3 Plánu VDP). Přizvaní zástupci organizací, kteří se setkání nezúčastnili (zejména se jednalo o zástupce organizací, které s některými ze sociálně vyloučených romských obyvatel pracují) byli opakovaně kontaktováni.

Již v žádosti o poskytnutí vzdálené dílčí potřeby města Broumova byl vyjádřen zájem o provedení základního šetření ve všech oblastech problematiky sociálního začleňování, včetně zjišťování aktuálních potřeb sociálně vyloučených osob i veřejnosti, na jehož základě budou identifikovány priority pro zaměření vzdálené dílčí podpory a stanovení jejich cílů.

Vstupní analýzu realizoval výzkumný tým Agentury v Broumově v období duben – srpen 2018. Na dalším setkání lokálního partnerství byli jeho členové seznámeni s jejími výstupy.

2.1.2 Postup při definování oblastí zaměření vzdálené dílčí podpory

Členové lokálního partnerství měli možnost připomínkovat návrh závěrečné zprávy ze

vstupní analýzy. V rámci doposud realizovaného výzkumu nebyly zjišťovány potřeby a názory cílové skupiny obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Proto bylo realizováno dodatečné šetření formou fokusní skupiny s částí romských obyvatel Broumova.

Po seznámení s výstupy vstupní analýzy byly vymezeny hlavní oblasti, na které bude v průběhu poskytování vzdálené dílčí podpory ze strany Agentury práce lokálního partnerství zaměřena – **bydlení a občanské soužití** (na setkání koordinační skupiny 2. 8. 2018).

Jako klíčové podpůrné aktivity pro práci v těchto oblastech vnímali členové lokálního partnerství zapojení lokálních aktérů v oblasti sociálního začleňování a zmapování možností místních organizací. Jedním z hlavních požadavků na Agenturu ze strany vedení města byla pomoc s mediováním konfliktní často přerušené komunikace s některými aktéry a soukromými majiteli bytového fondu, jakožto důležité cesty k řešení problémů spojených se sociálním vyloučením v Broumově.

Účastníci fokusní skupiny (část romských obyvatel Broumova - jednalo se o starousedlíky) projevíli zájem o pravidelná plánovací setkání na bázi komunitního organizování a empowerment komunitních leadrů. Tématem fokusní skupiny bylo bydlení a potřeby CS s bydlením spojené – občanské soužití, zaměstnanost, volnočasové aktivity. Údaje z FG budou využity pro další plánování. Paralelně bude zahájeno setkávání Romů na bázi komunitního organizování a empowermentu komunitních leadrů. V rámci vlastních pracovních skupin budou Romové prioritizovat témata k řešení dle urgency v souladu s PS bydlení. Agentura má zájem o uspořádání fokusní skupiny také se zástupci tzv. „nově příchozích“ Romů. Stejně tak je vhodné uspořádat veřejné projednání potřeb všech obyvatel Broumova v oblasti občanského soužití a bydlení.

V listopadu 2018 proběhlo setkání lokálního partnerství, na kterém byl prezentován souhrn dosavadního průběhu činnosti Agentury v obci v rámci pracovní skupiny bydlení a byly projednány další možnosti spolupráce s Agenturou, a to jak dalšího průběhu poskytování vzdálené dílčí podpory, tak v režimu KPSVL.

Členové lokálního partnerství se shodli na záměru zpracovat pro realizaci intervencí v oblastech zaměřených vzdálené dílčí podpory, tj. v oblasti bydlení a v oblasti občanského soužití. Přítomní aktéři projevíli zájem také o vypracování Tematického akčního plánu, jako podkladu pro tvorbu projektového záměru do výzvy č. 52 OPZ. A to v návaznosti na proběhlé plánování, v rámci kterého byl pojmenován požadavek na vytvoření pracovní pozice pracovníka pro bydlení. Radě města Broumova byl 17.12.2018 předložen návrh na pokračování ve spolupráci v dalším období a doporučena příprava přihlášky v režimu vzdálené dílčí podpory.

Současně s hlavními cíli v oblastech dostupného bydlení a občanského soužití, které budou konkretizovány v TAP, bude spolupráce města Broumova a Agentury v průběhu poskytování VDP směřovat k naplnění následujících cílů:

- Pravidelné setkávání zástupců romské reprezentace – starousedlíci.
- Navázání kontaktů s nově příchozími obyvateli SVL v Broumově.
- Prohlubování spolupráce mezi organizacemi a CS na řešení problematiky sociálního vyloučení v Broumově.
- Realizace tematického výzkumu jako podkladu pro TAP a případnou koncepci bydlení v obci.

2.1.3 Návrh postupu při zpracování Tematického akčního plánu pro oblast bydlení a občanského soužití

Návrh obecného cíle pro oblast bydlení

Členové lokálního partnerství schválili hlavní cíl v oblasti bydlení, navržený pracovní skupinou bydlení:

Zajištění vhodného bydlení pro jakoukoliv věkovou skupinu osob v nepříznivé sociální situaci ve městě Broumově.

Specifikace cílové skupiny osob sociálně vyloučených nebo osob ohrožených sociálním vyloučením v souvislosti s řešenou oblastí, tj. bydlení,:

- osoby:

- bez střechy (osoby přežívající venku nebo v noclehárně),
- bez domova (osoby bydlící v ubytovnách nebo institucích, např. sociálních ubytovnách, ubytovnách pro bezdomovce, azylových domech, věznicích, zdravotnických zařízeních, zařízeních pro děti nebo podporovaném bydlení),
- v nejistém bydlení (lidé žijící v přechodném bydlení u rodiny nebo přátel, bydlení bez právního nároku, osoby ohrožené vystěhováním nebo osoby ohrožené násilím),
- v nevyhovujícím bydlení (osoby žijící v provizorních nebo neobvyklých obydlích, v neobyvatelném bydlení nebo přelidněných bytech).

Ze skupin obyvatel, které mohou být vyšší měrou ohroženy sociálním vyloučením, se na základě reflexe pracovní skupiny problémy se získáním a udržením kvalitního bydlení v Broumově týkají významné části romských obyvatel, obyvatel SVL, osob v exekuci, a části osob se sníženými schopnostmi z důvodu věku, osob se zdravotním postižením a osob s chronickým duševním onemocněním. Při navrhování řešení směřujících k rozšíření nabídky dostupného kvalitního bydlení je tedy třeba klást důraz na to, aby nabídka zahrnovala kvalitní bydlení dostupné (tj. prosté potenciálních bariér) i pro výše zmíněné skupiny obyvatel.

Na radě města byly v prosinci prezentovány tyto návrhy opatření a cíle, které je vhodné dále takticky rozpracovat v rámci cílů Tematického akčního plánu s ohledem na možnosti města i dalších aktérů, potvrdit navržené garanty za realizaci a vyhledat zdroje financování dostupné v následujícím roce.

- **Zajistit revizi směrnice pro přidělování bytů se zapracováním výjimek s jasnými pravidly.**
- **Zajistit rekonstrukci 10 - 15 bytů a vybrat byty k rekonstrukci pro sociální bydlení.**
- **Zřídit místnost pro osobní hygienu (denní centrum) a místnost k přespávání (noclehárnu) pro osoby bez přístřeší.**

- **Kompetentní osoby z ubytovny posunout do standardního bydlení.**

Návrh aktivit v rámci výzkumu

Zpracování tematického akčního plánu, který na období jednoho roku nakrokuje aktivity a činnosti, které přispějí k naplnění cílů a realizaci vybraných opatření, bude předcházet doplňující mapování v oblasti bydlení a občanského soužití. Nezbytně nutné je oslovit pomocí individuálních rozhovorů či fokusní skupiny zástupce výše definované CS a doplnit informace týkající se jejich potřeb/problémů v oblasti dostupnosti bydlení. Dále oslovit majitele bytového fondu a na základě zjištěného zmapovat stav bytového fondu na volném trhu s byty mimo bytů v majetku města, aby mohlo být s tímto bytovým fondem počítáno při plánování hledání řešení nízké dostupnosti kvalitního bydlení pro osoby sociálně vyloučené a ohrožené sociálním vyloučením v Broumově. Pro konkretizaci další práce v oblasti občanského soužití je nutné provést šetření výzkumníka také v tomto ohledu.

Návrh sestavení pracovní skupiny

S ohledem na fungující pracovní skupinu v roce 2018 přizvat další aktéry dle typizovaného seznamu aktérů pro oblast bydlení a zohlednění konkrétní situace v obci. K plánování v roce 2019 doporučujeme k členství v PS pozvat tyto instituce:

Zástupce kraje pro danou oblast či oblast příbuznou (zaměstnanost, dluhová problematika), krajskou koordinátorku pro romské záležitosti (dosud se účastnila pouze jako host 1 PS), zástupce všech příslušných odborů města, zástupce soukromého bytového fondu, zástupce CS.

Činnost PS je vhodné přenášet do aktuálního dění na krajské úrovni, kde probíhá od května 2018 setkávání krajské platformy pro dostupné bydlení pod Regionální stálou konferencí.

Návrh průběhu zpracování TAP

Pracovní skupina bydlení se sejde minimálně 4x v roce 2019. Na těchto setkáních rozpracuje navržená opatření do dílčích kroků, případně navrhne realizaci nových opatření s ohledem na zjištění z tematického výzkumu; změny, které nastanou v obci; potřeby CS a možnosti města.

U každého opatření je nutné navrhnout konkrétní aktivity, které povedou k jeho realizaci a tyto zpracovat a nechat odsouhlasit s garanty. Tematický akční plán by měl být předložen radě města v druhé polovině roku 2019 tak, aby bylo možné využít návazného financování z výzvy č. 52 OPZ. V Tematickém akčním plánu bude navržen monitoring plnění a vyhodnocení cílů, včetně popisu cílového stavu a požadované změny. Harmonogram setkávání pracovních skupin je vhodné určit s termíny na dalším setkání lokálního partnerství v březnu 2019 v návaznosti na schválení žádosti o spolupráci s ASZ monitorovacím výborem Agentury.

Pro další práci je vhodné použít participativní metody strategického plánování a prioritizaci potřeb. Navázat v definování problémů a jejich příčin i dopadů pomocí analýzy „problem tree“, případně použít SWOT analýzu pro identifikaci příležitostí a hrozeb, ale také silných a slabých stránek na straně města či aktérů, v neposlední řadě je vhodné provést analýzu rizik u vybraných opatření a tím připravit podmínky pro realizaci.

Mimo taktického plánování a podporu v přípravě projektových záměrů umožňuje režim vzdálené dílčí podpory (vč. možnosti zpracování TAP) realizovat v obci další aktivity směřující k nastavení předpokladů pro uplatňování a optimalizaci systematické podpory sociálního začleňování, jako např. odborné vzdělávání aktérů v tematických oblastech, podporu transformace koordinační skupiny/lokálního partnerství do stálé komise pro podporu sociálního začleňování, pomoc s realizací veřejných setkání a moderování setkání s občany, zplnomocňování osob z cílových skupin k uspokojování vlastních potřeb a zájmů.

3. Implementační část

Plán vzdálené dílčí podpory je materiálem, který shrnuje roční činnost ASZ ve městě Broumově. Při diskuzích jak s koordinační skupinou, tak na lokálním partnerství byla určena prioritní oblast bydlení. Jsou navržena opatření, jak dále postupovat v otázce bydlení, a to pro jakoukoliv věkovou skupinu sociálně slabých.

Pro úspěšnou implementaci stanoveného hlavního cíle a vybraných opatření je důležitá a nezbytná spolupráce vedení města a organizací, které na tématu bydlení a sociálního vyloučení v Broumově participují. Dále je nutné zapojit a aktivovat ke spolupráci také cílovou skupinu, které se problematika bydlení a sociálního vyloučení týká. První krok byl učiněn uspořádáním setkání částí zástupců romské reprezentace, které proběhlo v říjnu 2018. Výstupy hovoří o tom, že část cílové skupiny, organizací i města je ochotna spolupracovat na společném cíli. Jako žádoucí a nutné je zapojení dalších osob z cílové skupiny nejen znevýhodněných Romů.

Koordinační skupina i členové lokálního partnerství se projevili jako schopní partneři v diskuzi a i přes rozdílné názory byli na jednáních stanoveny výstupy, které mohou v případě dalšího rozpracování v TAP zlepšit situaci ve městě nejen v oblasti dostupného bydlení a občanského soužití. Proto doporučujeme činnost pracovní skupiny a celého lokálního partnerství pro roky 2019 – 2020 zachovat a využít je jako platformy pro komunikaci zástupců obce a aktérů místní sociální politiky, se zástupci majitelů bytového fondu i cílové skupiny. V režimu vzdálené dílčí podpory bude v obci i nadále hlavní kontaktní osobou za Agenturu lokální konzultant.

Vymezení rolí

Aktér	Odpovědnost	Pravomoc
ASZ	<i>Vede strategické plánování, monitoruje plnění, pravidelně informuje o činnosti radu města</i>	<i>Podává návrhy k činnosti LP/PS, podněty k revizím plánů VDP/TAP</i>
Garant VDP/TAP na obci	<i>Koordinuje aktivity na území obce</i>	<i>Předkládá návrhy na radu města</i>
Lokální partnerství/koordinační skupina a PS k VDP/TAP	<i>Odpovídají za průběh plánování a definování výstupů/návrhů opatření</i>	<i>Doporučuje návrhy na změny; preventuje duplicitní plnění plánů; reviduje plány</i>
Místní instituce	<i>Garantují realizaci opatření/aktivit, které přijali do své gesce; přenášet informace o potřebách CS, pokud CS není přítomna u jednání</i>	<i>Dávají podněty k činnosti LP/PS</i>
Rada města	<i>Podporuje realizaci opatření/aktivit, u kterých je město určeno jako garant; monitoruje činnost LP/PS</i>	<i>Schvaluje plán VDP/TAP</i>
Cílová skupina		<i>Vyjadřuje se k realizaci aktivit, navrhuje nová opatření, účastní se jednání</i>
Veřejnost		<i>Vyjadřuje se k realizaci aktivit, navrhuje nová opatření, účastní se jednání</i>

Agentura garantuje zajištění průběžného monitorování realizace navržených aktivit, které budou rozpracovány do Tematického akčního plánu. K tomuto je nutná součinnost všech aktérů i zástupců města, zejména zástupců dotčených odborů a politické reprezentace. Vyhodnocování naplňování cílů bude probíhat za použití checklistů a jádrových indikátorů sebraných při vstupní analýze a za pomoci kritérií, která budou definovat cílový stav a změnu, které je žádoucí dosáhnout. Postup evaluace a nastavení evaluačního schématu pro vyhodnocení navržených opatření bude součástí implementační části TAP.

4. Závěr

Ze vstupní analýzy a souvisejících dokumentů vyplývá nárůst počtu SVL ve srovnání s rokem 2009. Mezi hlavní témata, kterými se zabývala koordinační skupina, pracovní skupina i fokusní setkání patřili nedostatek různých forem bydlení, téma občanského soužití a nepochopení mezi majoritou, obyvateli SVL i mezi tzv. starousedlíky a nově příchozími (primárně) Romy.

Z výše uvedeného vyplývá potřeba externí pomoci městu při zmírňování dopadů sociálního vyloučení na obyvatele Broumova. ASZ disponuje personální a odbornou kapacitou, kterou může městu pomoci při odstraňování problémů týkajících se SVL.

Na jednání koordinační skupiny v srpnu 2018 se účastníci shodli na prioritním tématu bydlení. Plán VDP je proto zaměřen na tuto oblast. Byla ustanovena pracovní skupina na toto téma. V září – říjnu 2019 proběhla tři setkání této pracovní skupiny a paralelně fokusní skupina s CS. Zde byl definován hlavní cíl v oblasti bydlení. Oblast občanského soužití vyžaduje další mapování pro tvorbu opatření.

Plán VDP by nemohl vzniknout bez aktivní spolupráce organizací, které sídlí v Broumově a vedoucího sociálního odboru města Broumova Ing. Miloše Andrše, který pomáhal zprostředkovat přenos informací ve vztahu k vedení města. Velmi důležitou částí spolupráce byla možnost prezentace dílčích i závěrečných výsledků na Radě města Broumova.

Seznam zkratk

ASZ – Agentura pro sociální začleňování
CS – cílová skupina
FG – fokusní skupina
PS – pracovní skupina
TAP – Tematický akční plán
VDP – vzdálená dílčí podpora

Seznam zdrojů

Broumov - Dlouhodobý monitoring situace romských lokalit – české lokality, GAC, 2009
Zpráva o činnosti v pilotních lokalitách z roku 2011
Gabalova analýza sociálně vyloučených lokalit z roku 2015, GAC, 2015
Strategický plán sociálního začleňování pro Broumov 2010 – 2013, Lokální partnerství a ASZ, 2010
Vstupní analýza města Broumova, duben-květen 2018
Mapě sociálně vyloučených a sociálním ohrožením vyloučených romských lokalit 2006
https://www.esfcr.cz/mapa/int_CR.html
Zpráva o činnosti v pilotních lokalitách a Evaluace v lokálních partnerstvích, období 2008 – 2010.
<http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/evaluace-pusobeni-a-cinnosti-agentury>

Seznam příloh

P1 Složení Koordinační skupiny Plánu VDP – lokálního partnerství a harmonogram dosavadních aktivit

P2 Problematika sociálního vyloučení; podpora sociálního začleňování – definice základních pojmů

P3 Souhrn obsahu vzdálené dílčí podpory a principů jejího poskytování v logickém schématu

Příloha 1 Plánu vzdálené dílčí podpory - Město Broumov 2017 - 2021

Složení Koordinační skupiny Plánu VDP – lokálního partnerství a harmonogram dosavadních aktivit

Člen	Organizace
Ing. Andrš Miloš	Město Broumov – vedoucí sociálního odboru
Bc. Jančová Ivana	Město Broumov – kurátor pro dospělé
Mgr. Benešová Alice	Město Broumov – vedoucí OSPOD
Lupoměská Kamila	Město Broumov – koordinátor sociálních služeb
Mgr. Bilíková Eva	ZŠ Kladská Broumov - ředitelka
Dýmová Zuzana, DiS.	Úřad práce Broumov – vedoucí ÚP
Mgr. Kašparová Eva	Naděje Broumov - ředitelka
Tamášová Kateřina	Centrum pro rodinu Broumov- vedoucí
Mgr. Židová Hana	Dětský domov Broumov - ředitelka
Bc. Erika Kováčiková	Lokální konzultantka ASZ

Období	Činnost	Garant/ASZ
Listopad 2017	Uzavření Memoranda o spolupráci mezi městem Broumovem a ASZ	Ing. Jaroslav Bitnar Mgr. Radek Jiránek
Leden- únor 2018	Mapování organizací a jejich potřeb	Bc.Erika Kováčiková
Duben 2018	1. setkání lokálních partnerů	Bc.Erika Kováčiková
Duben – červen 2018	Sběr dat a tvorba vstupní analýzy	Mgr. Radka Vepřková
Srpen 2018	Setkání koordinační skupiny	Bc.Erika Kováčiková
Srpen 2018	Prezentace Zprávy o činnosti ASZ Radě města Broumova	Ing. Miloš Andrš/ Bc.Erika Kováčiková
Říjen 2018	Fokusní skupina s částí romské reprezentace	Mgr. Radka Vepřková/ Bc.Erika Kováčiková
Září – říjen 2018	Pracovní skupina - bydlení	Bc.Erika Kováčiková
Listopad 2018	2. setkání lokálních partnerů	Bc. Erika Kováčiková

Prosinec 2018 – Únor 2019	Rada města Broumova – předložení Plánu VDP a příhláška k 2 leté spolupráci v rámci VDP/TAP	Ing. Miloš Andrš/ Bc. Ivana Hrubá
------------------------------	--	--------------------------------------

Příloha 2 Plánu vzdálené dílčí podpory - Město Broumov 2019 - 2021

Problematika sociálního vyloučení; podpora sociálního začleňování – definice základních pojmů

Cílem textu je představit kontext, ze kterého se při poskytování vzdálené dílčí podpory vychází a perspektivu vnímání oblasti sociálního začleňování a tím nastínit cesty možných řešení sociálního vyloučení.

Sociální vyloučení

Pod pojmem sociální vyloučení chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nachází v situaci, kdy mají sníženou míru přístupu ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování. Sociální vyloučení se vyznačuje různými charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s několika zásadními existenčními problémy zároveň, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci. Základními indikátory sociálního vyloučení je materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele sami o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Kombinace intenzity přítomnosti těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou.

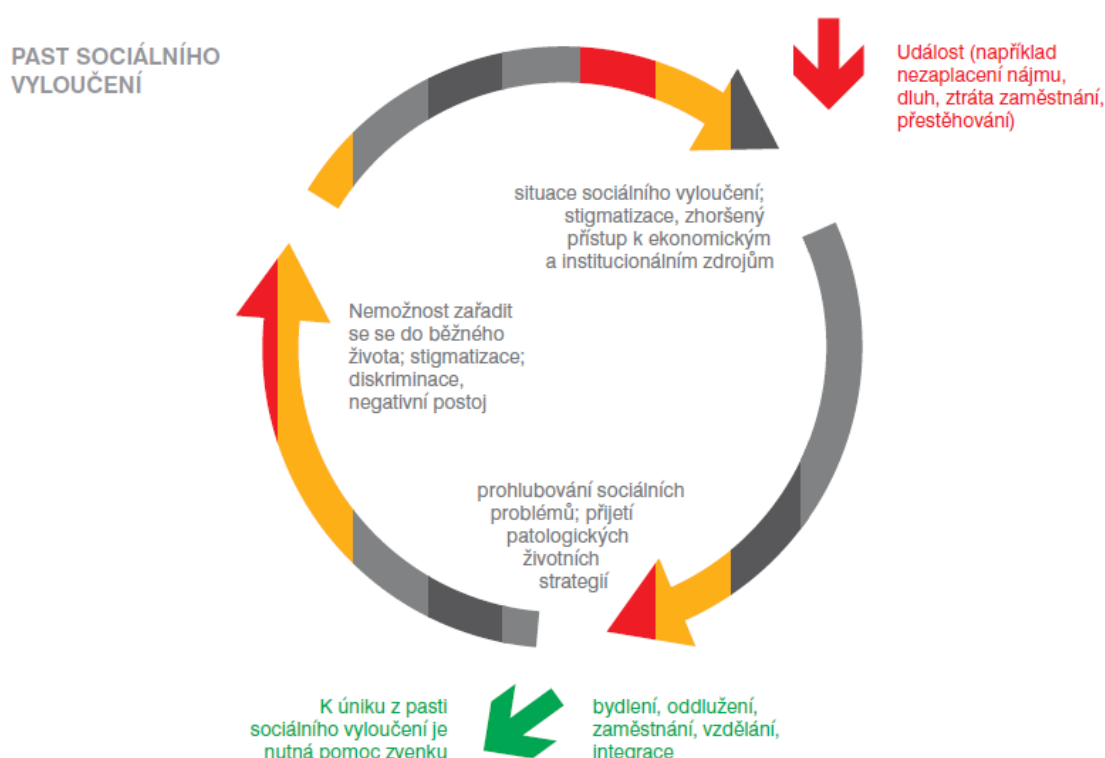
Sociální vyloučení je často spojeno a projevuje se zejména (nikoli však pouze):

- prostorovým vyloučením,
- symbolickým vyloučením spojeným se stigmatizací jedinců či skupin,
- nízkou mírou vzdělanosti,
- ztíženým přístupem k legálním formám lépe finančně ohodnocené výdělečné činnosti,
- příjmem ze sociálních dávek, a s tím spojenou materiální chudobou,
- nízkou kvalitou bydlení a špatnými hygienickými poměry,
- uzavřeným ekonomickým systémem (lichva a tzv. rychlé půjčky),
- výskytem rizikových forem chování (např. alkoholismu, narkomanie či gamblersství) a kriminality (zvýšeným rizikem stát se pachatelem, ale i obětí trestné činnosti),
- sníženou sociokulturní kompetencí (např. jazykovou bariérou, nezkušeností či neznalostí vlastních práv a povinností).

Sociálně vyloučená osoba

Sociálně vyloučení jsou ti občané, kteří mají ztížený přístup k institucím a službám (tedy k institucionální pomoci), jsou vyloučeni ze společenských sítí a nemají dostatek vertikálních kontaktů mimo sociálně vyloučenou lokalitu. Základní charakteristikou propadu na sociální dno je nahromadění důvodů, které vedou k životní krizi (ztráta zaměstnání, platební neschopnost, problémy s bydlením, problémy dětí ve škole, nemoc atd.). Sociálně vyloučení lidé obvykle nestojí před jedním problémem, ale před jejich komplexem, přičemž mnohý z nich by i jednotlivě ohrožoval normální fungování člověka ve společnosti. S postupným propadem na dno přestává být zřejmé, co je původním důvodem propadu a co jeho následkem.

Obrázek č. 2: Past sociálního vyloučení

Sociálně vyloučená lokalita

Jako sociálně vyloučená lokalita se označuje prostor (dům, ulice, čtvrť), kde se koncentrují lidé, u nichž lze identifikovat znaky spojené se sociálním vyloučením. Tato místa jsou okolními obyvateli negativně symbolicky označována („špatná adresa“, „problémové místo“ apod.).

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o sociálně vyloučené lokalitě (SVL). Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou schvalované zákony, postoje

institucí, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi které se řadí životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukuje.

Sociální začleňování

Jde o proces, který zajišťuje, že osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené dosáhnou příležitostí a možností, které jim napomáhají plně se zapojit do ekonomického, sociálního i kulturního života společnosti a žít způsobem, který je ve společnosti považován za běžný.

Při budování stabilní sociální politiky je z dlouhodobějšího hlediska nezbytné neoddělovat problémy osob sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených od problémů ostatních obyvatel. Naopak je nezbytné tyto problémy řešit v přirozeném propojení.

Na začátku procesu sociálního začleňování musí stát pevné rozhodnutí, že situaci v sociálně vyloučených lokalitách je obec a její politická reprezentace odhodlána řešit. Jedná se o jeden z nejkomplicovanějších procesů, zatížený stovkami špatných praxí, nedostatečným uplatňováním státních a evropských integračních politik, malou popularitou mezi voliči, negativním či přezíravým až nenávisným postojem části české veřejnosti k Romům, a také – bohužel velmi masivně – zneužíváním tématu k lacinému populismu. Na úrovni České republiky i v zemích Evropské unie není přitom pochyb o jediném přijatelném přístupu: podpoře sociálnímu začleňování sociálně znevýhodněných či marginalizovaných lidí. Také proto proudí do opatření na sociální začleňování nejen z evropských strukturálních fondů masivní finanční prostředky. Přitom způsobů řešení je přesně tolik, kolik je sociálně vyloučených lokalit. Žádné z řešení není zcela univerzální. Kromě jasného a pevného rozhodnutí a odhodlání k sociálnímu začleňování je pro úspěšnost jednotlivých opatření i jejich celku důležité naplňovat také následující principy, které jsou společné pro všechny situace.

PRINCIP KONTEXTU Stejně jako problém vyloučených lokalit nevznikl izolovaně, není ani jeho řešení možné bez vazby na okolí. Prostředí vně vyloučené lokality je vždy rovněž negativně ovlivněno (např. pozastavením rozvoje infrastruktury v této části města/obce, zhoršenou kvalitou bydlení v okolí lokality). Všechna plánovaná řešení proto musí obsahovat opatření, která zohlední zájem všech obyvatel obce/města, podpoří rozvoj doposud vyloučené lokality v kontextu celého prostoru obce/města a umožní izolovanou zónu integrovat do celku města/obce. Na počátku přitom vždy stojí rozhodnutí, zda je investice do rozvoje vyloučené lokality výhodná (nejen pro její obyvatele, ale i okolí), či zda je vhodnější zdevastovanou či zcela segregovanou lokalitu zcela zrušit a rozvojová opatření mj. pro její bývalé obyvatele plánovat na jiných místech.

PRINCIP SDÍLENÍ DOBRÝCH PRAXÍ Přestože každé řešení je nutné upravit podle místních poměrů, nejlepším rádcem je dobrá praxe realizovaná třeba v sousední obci. Naopak špatným rádcem může být přesvědčení, že všechna opatření lze zvládnout bez expertních znalostí.

PRINCIP SPOLUPRÁCE Mezi nejčastější osoby, se kterými je sociálně vyloučený člověk v kontaktu, patří pracovníci a pracovníci sociálního odboru, odboru sociálních dávek, úřadu práce, odboru bytové politiky, neziskové organizace, učitelky a učitelé ze škol, asistenti a asistentky mateřských, základních a středních škol, atp. Ti tvoří základní institucionální síť, která rozhoduje o tom, jaké podněty bude sociálně vyloučený člověk přijímat, a tedy i jak bude na tyto podněty reagovat. Je-li tato síť připravená s fenoménem

sociálního vyloučené pracovat, násobně vzrůstá šance, že proces integrace bude úspěšný. Vzájemná koordinace a spolupráce aktérů této sítě je přitom nutnou podmínkou. Nejvhodnější se jeví, pokud se jednotliví aktéři institucionální sítě domlouvají a opatření společně plánují.

PRINCIP PARTICIPACE Zásadní roli hraje porozumění mezi aktéry institucionální sítě a klienty – lidmi z vyloučené lokality. Obě strany musí dokonale znát cíl, který pro obě z nich musí být sdílený a srozumitelný. Globálním cílem je integrace, a dílčími cíli činnosti, které k němu vedou, jsou zejména oddlužení, nalezení zaměstnání, zajištění bydlení, získání vzdělání, zlepšení zdravotního stavu, atd. Bez deklarace ochoty a motivace na straně klienta opatření nikdy nebudou účinná. Na formulaci svých zájmů a cílů se musí sociálně vyloučený člověk podílet, jinak proces integrace zkrachuje, nebo se stane sociálním inženýrstvím.

PRINCIP PŘIJETÍ ODPOVĚDNOSTI Většina článků institucionální sítě podléhá (nebo je alespoň ovlivněna) vedení obce (starostovi nebo příslušným radním). Proto je klíčovým předpokladem k úspěšné integraci přijetí odpovědnosti ze strany samosprávy. Je nezbytné udělat „audit“ místní sociální politiky a odhalit případné aktéry v systému, kteří záměrně integraci odporují, či dokonce situace v sociálně vyloučených lokalitách zneužívají ve svůj prospěch (často např. spekulanti s byty, apod.). Případná korupční jednání je nutné odstínit. Následně je možné se ujmout koordinační role řízení nebo pozitivního ovlivňování všech systémů v institucionální síti, které na proces integrace mají vliv.

PRINCIP INDIVIDUALITY Nelze předpokládat, že skupina lidí, jež je letmým pohledem označitelná jako sociálně vyloučená komunita se stejnými bariérami pro vstup na trh s byty, prací a vzděláním, respektive její jednotliví členové (rodiny), se budou chovat v reakci na podněty stejně. Nutným předpokladem k úspěšnému začleňování je proto zaměření na jedince, zvýšení jeho sociálních kompetencí a tedy sociální mobility.

PRINCIP PREVENCE Sociální vylučování je proces mnohem snadnější a rychlejší, než opětovné začlenění. Sociálnímu vyloučení lze předejít uplatňováním obdobných přístupů a nástrojů, jako při procesu sociální integrace. Prevence je důležitým komponentem integračního přístupu a může ušetřit nemalé síly a prostředky v budoucnosti.

PRINCIP MOBILITY Cílovým stavem procesu integrace je plné začlenění jednotlivce (rodiny) do společnosti ve všech oblastech. Každý jednotlivec by měl mít možnost přestěhovat se v rámci obce do kteréhokoliv místa, nebo vykonávat kterékoliv zaměstnání, limitující by přitom měly být pouze jeho individuální vlastnosti a schopnosti. Každý občan by tedy měl mít možnost úplné mobility. Je důležité naplňovat představu, že ve všech kategoriích bytů, které se ve městě nacházejí, bydlí lidé, kteří předtím byli uzavřeni do prostoru vyloučené lokality, že vykonávají celé spektrum různých zaměstnání (obojí, mají-li k tomu individuální předpoklady) a jejich děti se vzdělávají mezi ostatními vrstevníky; jinak nebude proces integrace nikdy zcela otevřený.

Příloha 3 Plánu vzdálené dílčí podpory - Město Broumov 2019 - 2021

Souhrn obsahu vzdálené dílčí podpory a principů jejího poskytování v logickém schématu

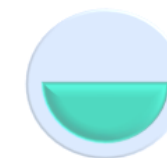
Jednání o poskytnutí VDP, zpracování žádosti o poskytnutí VDP

- Obec má zájem řešit problémy související se sociálním vyloučením v souladu s dobrou praxí nebo hledá odbornou pomoc pro zahájení systematické podpory sociálního začleňování.
- Agentura předá informace o vzdálené dílčí podpoře, jejíž poskytování se řídí Metodikou vzdálené dílčí podpory.
Pokud lze, vzhledem k očekáváním na straně obce, tuto formu podpory doporučit, Agentura poskytne obci metodickou podporu při zpracování žádosti.
- V žádosti jsou popsány projevy sociálního vyloučení v obci z hlediska zástupců vedení obce a jsou zde předběžně formulovány návrhy na zaměření této podpory - k jakým změnám by měla přispět.

Zahájení poskytování VDP

- Podpora ze strany Agentury směřuje k tomu, že konkrétní problémy budou v obci řešeny:
- - tak, aby zástupci všech stran, které mohou a mají zájem přispět k podpoře sociálního začleňování v obci, načerpali během této spolupráce obce s Agenturou co nejvíce potřebných informací, zkušeností a inspirace;
→ za tímto účelem je sestavena **Koordinační skupina Plánu vzdálené dílčí podpory**;
- - tak, aby bylo možné vyhodnotit, jak opatření realizovaná k jejich řešení přispěla k vytvoření příležitostí pro to, aby sociálně vyloučení a sociálním vyloučením ohrožení obyvatelé obce mohli změnit svou situaci a jaký byl dopad těchto opatření na celkovou situaci v obci;
→ za tímto účelem, a také proto, aby se rozhodování v průběhu spolupráce mohla opírat o aktuální ověřené informace o situaci v obci v kontextu řešení problematiky sociálního vyloučení, je spolupráce zahájena výzkumem (**vstupní analýza**), další údaje mohou být v případě potřeby doplněny prostřednictvím realizace tematického výzkumu.
- Poskytování vzdálené dílčí podpory se odvíjí od očekávaných přínosů, které obec formuluje v žádosti; je však pravděpodobné, že vlivem zapojení širšího spektra stran a v důsledku důkladnějšího poznání situace v obci po realizaci vstupní analýzy se očekávání na straně obce budou vyvíjet.
- V zahajovací etapě poskytování VDP je tedy věnována pozornost tomu, aby konkrétní aspekty průběhu spolupráce a zaměření poskytované podpory byly navrženy tak, aby poskytování VDP v maximální možné míře přispělo k naplnění cílů, které stanoví koordinační skupina.

Zpracování Plánu VDP (+ Zpracování TAP) I

- Proto jsou v **Plánu vzdálené dílčí podpory** zanesena všechna odsouhlasená rozhodnutí o tom, jaké aktivity, kroky a jaká opatření budou v průběhu poskytování VDP realizována (návrhová část), podklady pro tato rozhodnutí (analytická část) a dohodnutý způsob jejich realizace a následného vyhodnocení (implementační část).
- Poté, co Koordinační skupina Plánu VDP definovala oblast nebo oblasti zaměření poskytované podpory a další spolupráce obce s Agenturou (na řešení jednoho nebo několika konkrétních problémů, na realizaci intervence/í směřující/ch k řešení okruhu problémů napříč různými tematickými oblastmi, na řešení problémů v konkrétních tematických oblastech nebo na realizaci aktivit směřujících ke zkvalitnění procesů podpory sociálního začleňování v obci), může Agentura doporučit pro další práci v dané oblasti zpracování **Tematického akčního plánu** a/nebo vznik pracovních skupin.
- Ve zvolených oblastech zaměření VDP jsou dále (v příslušných pracovních skupinách) stanovovány konkrétní cíle, které mají být naplněny prostřednictvím opatření navržených v Plánu VDP (v TAP).
- Agentura poskytuje metodickou podporu pro analýzu problémů a jejich příčin a možných dopadů, při prioritizaci potřeb a při navrhování strategií intervencí (co který lokální partner může řešit, zda je potřebná vícestranná spolupráce nebo jiná forma podpory) a jejich transformaci do konkrétních aktivit / opatření. Zvláště v případě, že práce probíhá ve více skupinách, napomáhá pracovník Agentury jejich koordinaci. Výstupy pracovních skupin jsou dále sdíleny v Koordinační skupině Plánu podpory, která zajišťuje

transparentnost a otevřené sdílení v průběhu všech následných etap spolupráce.

Zpracování Plánu VDP (+ Zpracování TAP) II

- Pokud bude/ou intervence směřující k řešení vybraného problému nebo k podpoře sociálního začleňování v určité tematické oblasti nebo k podpoře konkrétních procesů rozpracovány v rámci TAP, Plán vzdálené dílčí podpory bude mj. obsahovat informaci o oblasti zaměření TAP.
- Časová dotace pro zpracování Plánu podpory a TAP se odvíjí především od jejich obsahu - koordinaci zajišťuje pracovník Agentury.
- Plán vzdálené dílčí podpory i Tematický akční plán jsou rozděleny na analytickou, návrhovou a implementační část a jsou zpracovány podle příslušné osnovy, která je součástí Metodiky vzdálené dílčí podpory. Pracovník Agentury poskytne členům Koordinační skupiny Plánu VDP /Koordinační skupiny TAP metodickou podporu při jejich zpracování a podílí se na jejich zpracování.
- Návrhy konkrétních opatření mají vždy vazbu na analytickou část příslušného plánu, je pro ně stanoven garant (zodpovědný za realizaci), termín realizace, případně zdroj financování.
- Plán VDP i TAP jsou po odsouhlasení Koordinační skupinou Plánu VDP (Koordinační skupinou TAP) schváleny obcí, v případě, že realizátor opatření navrženého v TAP bude žádat o finanční podporu ve výzvě OP Z pro podporu sociálního začleňování v SVL, vydává Agentura Vyjádření k TAP a poté také vyjádření o souladu projektu s TAP (osnova je přílohou Metodiky VDP).

Implementace opatření / realizace aktivit navržených v Plánu VDP (a v TAP)

- V průběhu implementace opatření navržených v Plánu vzdálené dílčí podpory (a v Tematickém akčním plánu) Agentura poskytne nejprve intenzivní podporu realizátorům navržených projektů při psaní projektových žádostí (v případě projektů navržených v TAP také supervizi žádostí a posouzení jejich souladu s TAP) a poté bude poskytovat diverzifikovanou podporu realizátorům opatření (se zaměřením zejména na poradenství při přípravě projektu k realizaci a během realizace) a členům Koordinační skupiny Plánu VDP (zejm. předávání informací, vzdělávání - především tehdy, pokud jsou tyto aktivity navrženy v Plánu VDP).

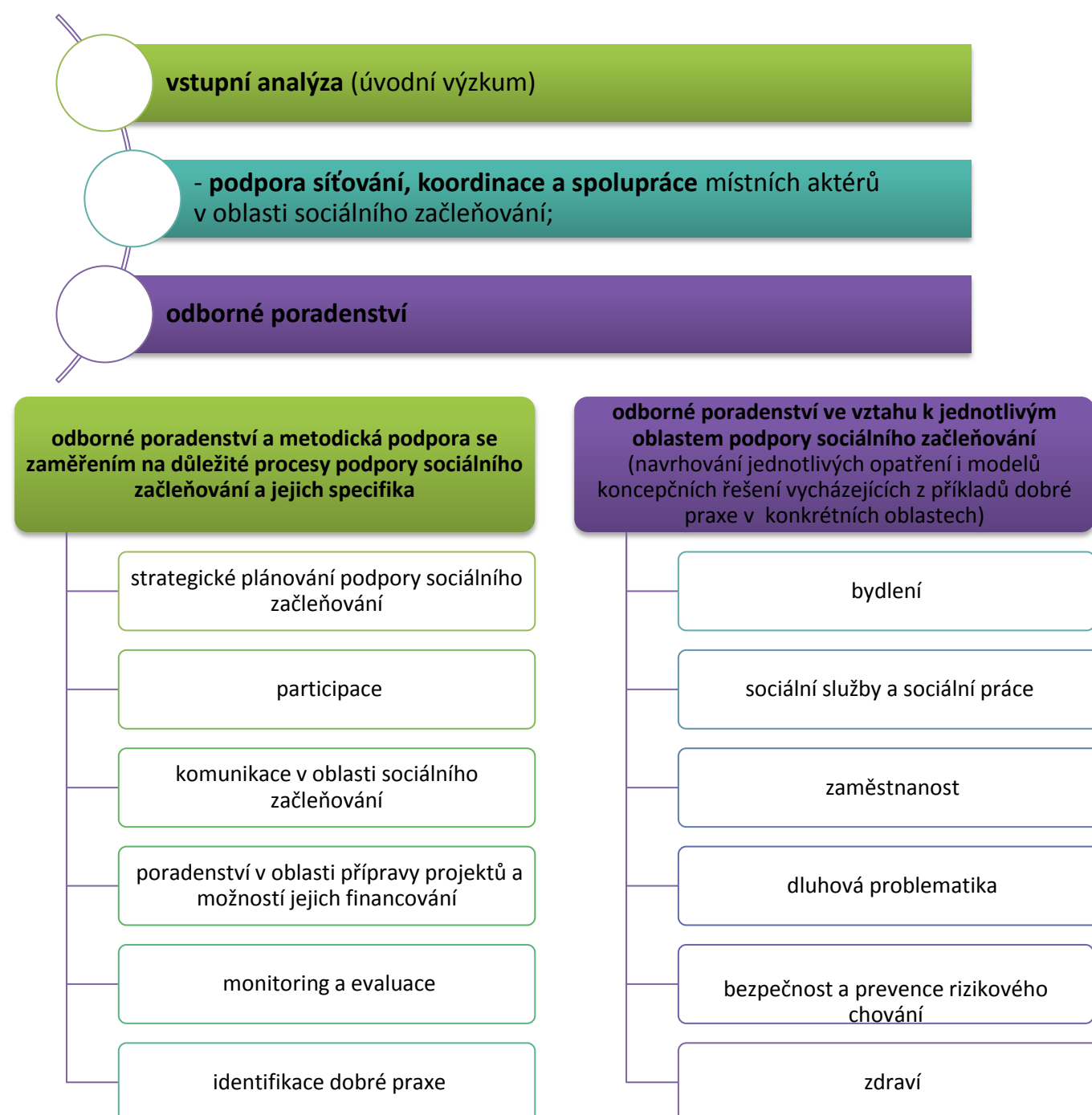

Vyhodnocení Plánu VDP (+ vyhodnocení TAP), ukončení poskytování VDP

- Realizace aktivit a implementace opatření navržených v Plánu VDP a TAP bude v průběhu implementace těchto plánů pravidelně monitorována. U všech navrhovaných aktivit a opatření bude vyhodnocena jejich realizace; pokud je to možné a účelné, bude vyhodnoceno také naplnění cílů, k jejichž naplnění měly přispět.
- Zvláště v případě projektů navržených v rámci TAP bude sledována účelnost vynaložených prostředků. Zejména v případě těchto opatření budou dopadové indikátory budou sledovány v rámci nastaveného evaluačního schématu, který bude popsán v rámci TAP.
- Na procesu vyhodnocení se budou podílet členové Koordinační skupiny Plánu VDP, případně zástupci dalších zapojených institucí při úzké spolupráci s pracovníky ASZ – lokální konzultant, výzkumník, expert pro danou tematickou oblast.

Při poskytování VDP využívá Agentura tyto nástroje:

- základní nástroje:

- v závislosti na zvoleném zaměření VDP jsou dále zvoleny některé z následujících nástrojů:

